

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző

h. ö.

Cím

Magyar kisdédóvók anyja.

Forrás:

Bpest.

Bp.

(Hely)

1911

(Idő)

IX/27

(Köt. v. füz.)

A magyar kisdédóvók anyja.

Brunszyk Teréz grófnő halálának 50-ik évfordulóján.

Budán, az Attila-utcában, a Vérmezőnek Lánchíd felőli végében egy öreg házon igénytelen emléktábla hirdeti, hogy itt volt Magyarország az első kisdédóvó, az «Angyalkert», melyet a nemes lelkű, nagyműveltségű Brunszvik Teréz grófnő alapított. Ötven esztendeje, hogy az áldott emlékü hölgy aggon, nyolczvanöt éves korában meghalt. Nem hallottunk azonban róla, hogy az évfordulót valami emlékezéssel ünneppé avatnák, akiket illet és megújítanak a nemes hölgynek feledésbe ment emlékezetét. Elsőül szólhat tehát róla az ujságíró, annál is inkább, mert az is szükséges, hogy a nyilvánosság számára megreklamáljunk egy lappangó szobrot, Brunszvik Teréz grófnő szobrát, amelyet lelkes honleányok még 1865-ben készítették s a Nemzeti Múzeum akkori igazgatójának, Pulszky Ferencznek adtak át megőrzés végett, amíg méltó helyre juthat a szobor.

A morva fejedelmi ősöktől eredt Brunszvik-család Magyarországon már a tizenhetedik században nagy tekintélyre emelkedett és atyafiságba jutott legnevesebb történelmi családainkkal. Brunszvik Teréz grófnő 1775-ben született Pozsonyban és gyermekkorát nagybátyja, József gróf országbíró martonvásári házában töltötte. Főuraink akkoron idejük javát Bécsben töltötték. A Brunszvik-család is többet tartózkodott a császárvárosban és Morvában, mint magyarországi birtokain. Teréz grófnő tehát magyarul meg se tanulhatott s akkoriban erre nem is volt szükség.

Jellemző azonban, hogy mikor állandó lakásra idejött a grófnő, agg, hetvenéves korában is kötelességének ismerte a magyar nyelv elsajátítását s elkezdte nyelvünket tanulni.

Őt nyelven beszélt a nagyműveltségű hölgy. Beethoven-nek legkedvesebb tanítványa volt, művészen festett és dalolt. Beutazta Olaszországot, ahol, mint szerelmében csalódott ifjú leány, több évre zárdába lépett, élete végéig pártában maradt és az első magyar kisdédóvó alapítólevelén is «szerzetes nő»-nek írta alá magát. Nővérével Svájcban járva, megismerkedett Pestallozival, a népoktatás nagy reformátorával s vele a baráti viszony megérlelte a grófnőben az elhatározást, hogy gyermekek nevelésére szenteli életét. Mikor meghallotta, hogy Brougham Henrik angol parlamenti tag és Wilson József Westminsterben apró gyermekek számára nevelő-iskolát alapított (1819-ben), Brunszvik Teréz grófnő tanulmányozni kezdte az új intézményt, elutazott Spitalfieldsbe, ahol Wilderspin József megalakította a világon a második kisdédóvót és hazajövet, főiri társaságában mozgalmat indított meg hasonló intézet alapítására nálunk. A nők hamar megértették a nagyszerű, emberbaráti és kulturális gondolatot, a férfiak között is sok lelkes pártfogója és mozgatója akadt a tervnek. Érdeklődött iránta József nádor is, akinek engedélyével Budán, Brunszvik grófnő elül emelt házában 1828. június elsején megnyílt az első magyar kisdédóvó: az «Angyalkert».

Akkor kezdett virradni Magyarországon. Az «új Magyarország» legnagyobb tervezői, a megindult ujjaszületés vezérei: Széchenyi és Kossuth örömmel és lelkesedéssel üdvözlik

Brunszvik Teréz grófnő alkotását. Az anyák könnyes szemekkel hálálkodtak neki. Német- és Franciaországban még nem volt kisdédóvó, mikor megnyílt a budai Angyalkert és nálunk már hat óvó működött, mikor (1830-ban) Bécsben megalakult az első óvó, ugyanazon tanító — Kern Máté — vezetésével, akit Brunszvik grófnő hozott a budai iskolához. A grófnő agitációjára létesült Pest-

ten a belvárosi, lipót- és terézvárosi kisdédóvó, továbbá Aradon, Besztercebányán, Pozsonyban, Nagyszombatban, Világosvárott. Nem tulságosan dus javaiból maga a grófnő is nagyon sokat áldozott az új eszme megerősítésére és kisdédóvóink felszerelésére.

A siker, mit első óvóink elértek az addig magukra hagyott kisdédék nevelése körül, országos akcióra serkentette jobbjainkat. 1834-ben Festetich Leo gróf elnöklésével országos kisdédóvó-egylet alakult, amely feladatául tüzte ki az új intézmény terjesztését s előkészítette az országban a kisdédóvók felállítását.

Boldog öregségben halt meg Brunszvik Teréz grófnő 1861. szeptember 24-én. Könyező anyák és síró gyermekek bucsuztatták a magyar kisdédék pátrónáját. Négy évvel halála után Nádasdy Ferenczné grófné elnöklésével bizottság alakult, hogy szobrot emeljenek a nemes grófnő emlékének. El is készült karrarai márványból a szobor, nagy ünnepséggel le is leplezték, azután elraktározták addigra, mikor a kisdédóvásnak valami országos intézete létesül, ahol méltó helye lesz Brunszvik Teréz szobrának. Messze lévén a fővárostól (Segesváron),

nincs módunkban megtudakolni, hogy a Nemzeti Múzeum mit csinált a rábizott szoborral. Az első Angyalkert mellett, a Vár oldalán van egy tágas térség. Ha megtalálják azt a szobrot, mely közadakozásból készült egy derék, nemes magyar hölgy emlékezetéül, tegyék erre a térre! Itt méltó helyen lesz és Brunszvik Teréz grófnő méltó arra, hogy sem a kisdédék, sem az anyák ne felejtsek el és lássák a márványba vésett emlékét.

h. ö.

92
Brunszyk
Teréz
" 1911 "